

UNIVERSITI SAINS MALAYSIA

Peperiksaan Semester Pertama
Sidang Akademik 1999/2000

September 1999

MAT 263 – Teori Kebarangkalian

Masa: [3 jam]

ARAHAN KEPADA CALON:

Sila pastikan bahawa kertas peperiksaan ini mengandungi LIMA soalan di dalam EMPAT halaman yang bercetak sebelum anda memulakan peperiksaan ini.

Jawab **SEMUA** soalan.

1. (a) Pekali dalam persamaan $ax^2 + bx + c = 0$ ditentukan dengan melemparkan sebuah dadu adil. Carilah kebarangkalian persamaan itu mempunyai punca-punca nyata.

(40/100)

- (b) Andaikan A , B dan C sebagai 3 peristiwa dan $P(A|C) \geq P(B|C)$ dan $P(A|C') \geq P(B|C')$. Tunjukkan bahawa $P(A) \geq P(B)$.

(20/100)

- (c) Suatu p.u.r. mempunyai f.k.k. seperti berikut:

$$f(x) = \begin{cases} c(4x^2 - 3), & 0 < x < 2 \\ 0, & \text{di tempat lain} \end{cases}$$

- (i) Dapatkan nilai c .
(ii) Dapatkan suatu fungsi taburan bagi x dan lakarkan fungsi ini.
(iii) Dapatkan $P(\frac{1}{4} < X < 1.5)$
(iv) Dapatkan nilai k supaya $P(X \geq k) = 0.4$

(40/100)

2. (a) Fungsi ketumpatan kebarangkalian tercantum bagi pembolehubah X dan Y diberi oleh

$$f_{XY}(x, y) = \frac{1}{\pi\sqrt{3}} \exp\left[-\frac{2}{3}(x^2 - xy + y^2)\right], -\infty < x, y < \infty$$

Carilah pekali korelasi ρ_{xy} .

(30/100)

...2/-

- (b) Andaikan p.u.r. X dan Y mempunyai f.k.k. tercantum

$$f(x, y) = \frac{4(x+y)}{5(x^3)}, \quad 0 \leq y \leq 1, \quad 1 \leq x < \infty$$

- (i) Carilah $P(0 < Y < \frac{1}{2} | X = 2)$.
 (ii) Apakah nilai k supaya $P(0 < Y < \frac{1}{2} | X > k) = \frac{5}{16}$?

(40/100)

- (c) Sebuah kotak mengandungi 4 biji bola bernombor 1, 2, 3 dan 4. Sebiji demi sebiji bola diambil tanpa penggantian sehingga bola bernombor 1 diperolehi. Andaikan X menandakan bilangan pengambilan yang dilakukan. Dapatkan satu jadual taburan kebarangkalian bagi X .

(30/100)

3. (a) Andaikan f.k.k. tercantum p.u.r. X dan Y diberi oleh

$$f(x, y) = \begin{cases} 4y(x-y)e^{-(x+y)} & , \quad 0 < x < \infty \\ & , \quad 0 \leq y \leq x \\ 0 & , \quad \text{di tempat lain} \end{cases}$$

- (i) Carilah f.k.k. bersyarat Y diberi $X = x$.
 (ii) Kirakan $E[Y | X = x]$.

(40/100)

- (b) Andaikan X dan Y masing-masing merupakan p.u.r. Gamma tak bersandar dengan parameter (α, λ) dan (β, λ) .

- (i) Tentukan f.k.k. tercantum bagi $U = X + Y$ dan $V = X/(X + Y)$.
 (ii) Kirakan f.k.k. sut bagi X dan juga Y .

(45/100)

- (c) Andaikan X sebagai suatu p.u.r. dengan min μ dan varians σ^2 . Tunjukkan untuk sebarang nombor positif k ,

$$P(|X - \mu| \geq k\sigma) \leq \frac{1}{k^2}.$$

(15/100)

...3/-

4. (a) Pembolehubah rawak bivariat normal (X, Y) mempunyai f.k.k.

$$f(x, y) = \exp\left\{-\frac{1}{2}h(x, y)\right\} / \left\{2\pi\sigma_X\sigma_Y(1-\rho_{XY}^2)^{1/2}\right\}$$

di mana

$$h(x, y) = \frac{1}{(1-\rho_{XY}^2)} \left[\frac{(x-\mu_X)^2}{\sigma_X^2} - \frac{2\rho_{XY}(x-\mu_X)(y-\mu_Y)}{\sigma_X\sigma_Y} + \frac{(y-\mu_Y)^2}{\sigma_Y^2} \right]$$

- (i) Carilah fungsi ketumpatan bersyarat bagi Y diberi X .
(ii) Tunjukkan min bersyarat bagi Y diberi $X = x_1$ ialah

$$\mu_Y + \rho_{XY} \frac{\sigma_Y}{\sigma_X} (x_1 - \mu_X)$$

(65/100)

- (b) Andaikan p.u.r. X mempunyai fungsi taburan

$$F_X(x) = \begin{cases} 0 & , \text{ jika } x < 0 \\ (4x - x^2)/8 & , \text{ jika } 0 \leq x < 2 \\ 1 + (x^2 - 4x)/8 & , \text{ jika } 2 \leq x < 4 \\ 1 & , \text{ jika } x \geq 4 \end{cases}$$

- (i) Carilah f.k.k. bagi X dan lakarkan grafnya.
(ii) Kirakan $P(X \leq 1)$, dan $P(1.2 \leq X \leq 3.2)$.

(35/100)

5. (a) Andaikan x sebagai p.u.r. Poisson dengan parameter λ , yakni,

$$p(x) = \frac{e^{-\lambda} \lambda^x}{x!}, \quad x = 0, 1, 2, \dots$$

- (i) Kirakan fungsi penjana momen bagi X .
(ii) Andaikan X_1 dan X_2 merupakan p.u.r. Poisson tak bersandar di mana $X_1 \sim P_{oi}(\lambda_1)$ dan $X_2 \sim P_{oi}(\lambda_2)$. Apakah taburan $X_1 + X_2$?
(iii) Andaikan bilangan panggilan yang diterima di sebuah ibusawat telefon antara jam 9:00 pagi hingga 10:00 pagi, ialah p.u.r. Poisson dengan parameter 5. Begitu juga, bilangan panggilan yang diterima jam 10:00 pagi hingga 11:00 pagi adalah p.u.r. Poisson dengan parameter 4. Jika bilangan panggilan yang diterima dalam kedua-dua selang masa itu tak bersandar, berapakah kebarangkalian ibusawat itu menerima lebih daripada 6 panggilan dari pukul 9:00 pagi hingga 11:00 pagi?

(40/100)

...4/-

- (b) Pertimbangkan fungsi kebarangkalian tercantum p.u.r. (X, Y) berikut:

$x \backslash y$	1	2	3
4	0.19	0.09	0.03
5	0.16	0.21	0.05
6	0.15	0.08	0.04

- (i) Carilah $P(X + Y \leq 8)$, $P(X + Y > 7)$
(ii) $P(X = 3 | Y = 5)$ dan $P(Y = 5 | X = 3)$.

(35/100)

- (c) Sebuah kotak mengandungi u bola merah dan v bola biru. Sebiji bola dipilih secara rawak dan warnanya diamati. Bola itu dimasukkan semula ke dalam kotak asal dan kemudian k biji bola yang warna sama dengan bola tadi ditambah ke dalam kotak itu. Setiap kali bola diambil dari kotak itu proses yang sama dilakukan. Jika 4 biji bola dipilih secara rawak, apakah kebarangkalian bahawa tiga bola pertama adalah merah dan bola keempat ialah biru?

(25/100)

- ooo0ooo -